

መርሆ

ሐምሌ 2014

5ይ ዓመት ሕታም ቁ.11

**ብሓልዮት ቤት ጽሕፈት ዜናን ባህልን
ሰው-ራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ /ሰደግኤ/ ዝዳሎ ዕላዊ ልሳን**

መርሆ

ብባህርን ምስልን ንክልተ፡ ኣብ ኣደ ኣገዳሲ ኩነት ዝጣመሩ ተርእዮታት ብማዕረ ዝውክል፡ ማንታ ትርጉም ዘለዎ ኣምር ወይ ቃልዮ።

ካብ ድቅድቕ ጸላም፣ ካብ ዓሚቕ ባዓቲ ወይውን ካብ መሪር መግዛእታዊ ኣርዑት ኣራ ንምውጻእ ዘገልግል፡ መዋጽኦ ወይውን ባብ ራህዋ ክህሉ ግድንዮ። እዚ ባብዚ ካብ ጭንቅን ሕሰምን ዘናግፍ መስተርሆ ናይቲ ኣደራሳ ብምጅኑ፡ እቲ ባብ መርሆዮ።

ናብቲ ክትበጽሖ እትበህነ መስተርሆ-ባብ፣ ጫፍ ዓወት ንምብጻሕ፡ ንጊዚያዊ ግድላት ካብ እምኒ-ዓረ ብዝተረረ ጽንዓት፣ ውፋይነትን ቅሩብነትን ምብልሓት ዝሓትትዮ። ምንጪ ናይዚ ተኣምራታዊ ሓይሊ፡ ብንጽር ራእይን እስትራቴጂን ዝግራሕ ቅኑዕ መስመር ምዕታር ድማ የድሊ። እዚ ቅኑዕ መስመርዚ መንገዲ ዓወትዮ። ነዚ መንገዲ ዓወት ዝቕልስ ክኣ መርሆዮ።

መርሆ ዕላዊት ልሳን ሰው-ራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ-(ሰደግኤ) ኮይና፡ ከም ውድብ ንዝተበገሰናሉ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ቃልስና ንምዕዋት፡ ውድባዊ ፖለቲካዊ ኣማራጺታትና እትእምት፡ መንገዲ ሓቀኛ ዓወት ብምምራሕ፡ ብመንፈስን ተልእኾን ነቲ ዝተሰመዩትሉ ዓሚቕ ትርጉምን ረዚን ዕላማን ብብቕዓት ንምፍጻም፡ ኣብ መስርዕ ጸረ-ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ኣብ ዝካየድ ህዝባዊ መኸተ፡ ናይ ቃልሲ ግቡኣ ንክተበርክት ዝተሰለፈት፡ ዳግም መርሆ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማታትና ኮይና ክተገልግል፡ ቃለ-መሓላ ዝኣተወት ልሳንናዮ።

ቤት ጽሕፈት ዜናን ባህልን
ሰው-ራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ ሰደግኤ

Website: - www.merho.net

E-mail:- webmaster@merho.net or admin@merho.net

ትሕዝታዎ

ጭ ርእሰ-ዓንቀጽ

“ሀጽጽነት” 2

ጭ ቅነዕ መርሆ፣ ምሕዝነትን ሓደነትን ሓይልታት ተቃወሞ.....3

ጭ ኣብ ሓንቲ ርእሰ-ክልተ መልሓሰ.....5

ጭ ፌስቲቫል ቦለኛ፣ ታሪኽ ህዝቢዩ 7

ጭ ዓምዲ ደብዳቤታት

ካብ ዝሓለፈ ድኻመትና ንመሃር!!.....10

ፎክሎር-ግንባታ

'ህጽጽነት' ንህጽጽ ኩነታት ብዝግጽፍ

“ፖለቲካዊ ድልውናት” ነሰገዮ

ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ፋሽሽታዊ ስርዓት ኢሳይያስ፡ ንሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ተሳጢሖም ምህላዎም፡ ካብ ኤርትራዊ ፖለቲካዊ መድረኽ ሰጊሩ፡ ዓለማዊ ትኩረት እናሰሓበ ምምጽኡ ርእሱ-ግሉጽ ሓቂዮ። ጉዳይ ኤርትራውያን ስደተኛታትን ኣብ መስርሕ ጉዕዞ ዘጋጥሞም ዘሎ ጅምላዊ ህልቂትን፡ ኣጀንዳ ኣህጉራዊ ማሕበረሰብ ኮይኑሎ። ኣብዚ ሒዝናዮ ዘሎና ቅንያት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ጉዳይ ስደተኛታት ናይ ሸውዓተ ወርሒ ጸብጻቡ ዕላዊ ኣብ ዝገበረሉ እዋን፡ ብብዝሒ ኤርትራውያን ስደተኛታት ብቅድመ ግንባር ዝመርሖም፡ ናብ ኣውሮጳ ካብ ዝሰገሩ ስደተኛታት እቶም 80% ኣብ መስርሕ ብዘጋጥሞም ሓደጋ፡ ህይወቶም ከምዘስኢኑ ኣመልኪቱ፡ ዓጽሚ ዝሰብር ጸብጻብ ኣውጺኡዮ። ኣብ ኤርትራ ዝፍጸም ጥሕስት ሰብኣዊ መሰላት፡ ብደረጃ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኣብ መጋባእታቱ ክዝረበሉ ዝጀመረ ኣሻቓሊ ዛዕባዮ። ኣርባዕተ ካቶሊካውያን ሊቃነ-ጳጳሳት ህልው ኩነታት ኤርትራ ኣመልኪቶም “ሓውኻ ኣበይ ኣሎ?” ብዝብል ዝዘርግሖም ሃይማኖታዊ ኣስተምህሮ፡ ማዕከናት ዜና ዓለምና እናተቐባበላ ኣቓሊሖን እየን። ነዚ ተባዕ ተባዕሶ ናይ መራሕቲ ሃይማኖት ኤርትራ፡ ኣስታት 349 ብኣባልነት ዝሓቆፈ ኣብያተ-ክርስቲያናት ዓለም፡ ኣብ ዝሓለፈ ወርሒ ኣብ ከተማ ጀኔቭ ኣብ ዘካየዶ ዋዕላ፡ ከም ሓደ ኣጀንድኡ ሰሪዖ ደገፉ ብምግላጽ፡ ኩነታት ኤርትራ ከም ዘተሓሳሰ ለሚቱ። እዚ ጥምዓዊ ሓበሬታዚ ህላወን ቀጻልነትን ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ካብ እዋን ናብ እዋን ናብ ኣዝዩ ዘሻቓል ተሓፋፊ ኩነታት ይዓርግ ምህላወ ዘርእዮ።

ጠንቂ ናይዚ ብርሰትን ምብትታንን ዝኾነ፡ ርእሱ-ፋሽሽት ኢሳይያስን ስርዓቱን ኣብ ዝቐደመ መርገጸም ብምድራቕ፡ ንጥፍኣት ብርድዮት መሪጸም፡ ብፎሎ ንዕርብርቦም እናተግዘሩ፡ ነቲ ሓደጋ ብምቅልጣፍ ኣጥፊእኹ-ምጥፋእ ምርጭኦም ጌሮም ኣለዉ። ብርግጽ እዚ ፋሽሽታዊ ናይ ጥፍኣት ምርጫዚ ዋኒኑ ዝገበረ ሓይሊ፡ ብኩሉ-መዳያቱ ተዳቐቐ፡ ትንፋሱ ክሳብ ትጽንቐቐ ኣብ ዘላ ዕምራ-ስልጣን፡ ጉድጓድ-መቐብሩ እናዕምቐ ዝኾነዎት ዘሎኳ እንተኾነ፡ ሎሚውን ሓይሊ ሚዛን፡ ምስዚ ናይ ጥፍኣት ሓይሊ ምህላወ ኣካውናና ዝምስክር ሓቂዮ። ብክንድኡ ከኣ መጻኢ ዕድል ህዝብን ሃገርን ኤርትራ፡ ኣብ ሕቶ ምውዳቕ ካልእ ሓቂዮ። እዚ ኩነትዚ፡ ምስቲ ህዝብታት ኤርትራ ብብእዋኑ ዝሓልፍዎ ዘለዉ መሪር ሓሳራ-መከራን ብህይወት ንምጽናሕ ዝኸፍልዎ ዘለዉ ከቢድ ዋጋን ተደሚሩ፡ ህልው ኩነታትና፡ ልዕሊቲ ብቓላት ንገልጸ ዝግጥቐ ኣዝዩ ዘሻቓልን ህጽጽ ፍታሕ ዝጠልብንዮ።

እዚ ህጽጽነትዚ፡ መልክዓቱን መግለጺታቱን ካብ እዋን ናብ እዋን እናገዘፉ ምምጽኡ-ምበር፡ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ንጥፍኣት ዝተቐልቀሉ እዋን፡ ገና ብጊሓቱ ምስ ምብሓት ፖለቲካዊ ስልጣን ብርእሱ-ፋሽሽቲ ኢሳይያስዮ ክገሃድ ዝጀመረ። ስለዚ ከኣ እዚ ናይ ጥፍኣት ሓይሊዚ ከይሳዕረረ እንከሎ ንምግትኡ ዝተኻየደ ቃልስን ዝተኸፍለ ከቢድ ዋጋ መስዋእትን ዓቢይዮ። ከም ሓይልታት ተቓውሞ ኣብ ንጹር መትከላዊ እምነታት ዝተመሰረተ፡ ንመድረኻዊ ዕማም ብብቐዓት ክፍጽም ዝኸእል ዝተወሃሃደ ዓቕምታት፡ ኣንጻር ፋሽሽታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ብምፍጣር፡ ወቕዑ ዘድምዕ ውደባ ኣብ ምርግጋጽ ኣይነፋ-ዕናን። ስለዚ ድማ፡ ፋሽሽታዊ ስርዓት ህግደፍ ገቢሎ፡ ናይ ሓደጋን ጥፍኣትን ተኸእልኡ ከኣ ኣመና ገዚ።

ነዚ ሓደጋዚ ምዕጻፍ፡ ናይ ኩላትና ኣብ መሳርዕ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝተሰለፍና ሓይልታት፡ ናይ ቀዳምነታት ቀዳምነትና ኮይኑ ብዕግበት ክንቃለሰሉ ዘሎና መረድኻዊ ዕማምዮ። ነዚ ዕማምዚ ብብቐዓት ንምፍጸም ግን፡ ንህጽጽነቱ ብልክዕ ዘርእይ ሓባራዊ ገምጋምን ዕግበትን ክንፈጥር፡ ካብዚ ብምብጋስ ከኣ፡ ንህጽጽ ሓባራዊ ዕማምና ዝገጥም ፖለቲካዊ ድልውናት ከነረጋግጽን፡ ዝሓለፍናዮም መሰረታዊ ሕጽረታትና ክንእርመሎም ዘኸእለና ሓባራዊ መደባት ሓንጺጽና፡ ንተግባራውነቶም ብትግሃት ክንሰርሕ ይህልወና። ነዚ መሰረታዊ ኩነት ክነግልእ እንተኸኢልና፡ ነቲ ክንበጽሖ እንደልዮ ዓወት፡ ንጉዕዙኡ ብውሑዱ፡ ብፖለቲካዊ መመዘኒታቱ ኣፋራቕና፡ መጻኢና ነውሕሰሉን ሞራላዊ ልዕልነት ህዝብታትና ኣብ እንመልሰሉ ብርኪ ክንሰጋገር ከኸእለናዮ። ዘለናዮ ህጽጽ መድረኽ ዝጠልቦ ፖለቲካዊ ድልውናት ኣብ ግምት ዘየእተወ ፍታሕ ምቕራብ፡ ንዝሓለፈ ፍሽለታትና ምድጋም ከይኸውን ክልተ-ሻዕ ክንሓስበሉ ግድንዮ። ውድብና ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ(ሰደግኤ) ምርጭኡ፡ ካብ ዝሓለፉ መሰረታዊ ድኸመታትና ብምምሃር፡ ንሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ብዘተሓግምን ክንግጽፍ ዘኸእለና፡ ንዓወትና ዘውሕስ ቅኑዕ መርሆ ምኽታል ኣብ ዋጋ ዕዳጋ ዘይኣቱ ጽኑዕ እምነቱዮ።

ቅጥፅ መርህ ምሕዝብን ሓድነትን ሓይልታት ተቃውሞ

አብ ሕሉፍ ተሞክሮ ሰውራና ዝተፈላለዩ ናይ ሓድነትን ምሕዝብንን ጭርሖታት ይላዓሉ ነይሮም እዮም። ናብ ሓድነት ዝሓመቱ ይኹን ብደረጃ ሰፋሕቲ ግንባራት ዝግለጹ ስምምዓትውን ይግብሩ ነይሮም። እንተኾነ ግን ዘላቕነትን ኣድማዕነትን ዝነበሮም ኣይኮኑን። ክሳብ ሎሚ፡ አብ ሕቶ ሓድነት ይኹን ምሕዝብን፡ ንምንታይ ተሞክሮ ስርሕ ፍንጥሕ እናተደጋገመ መጸኢ ንዝብል ሕቶ፡ ብቑዕ መልሲ ረኺቡ ክበሃል ኣይከኣልን። እዚ ማለት ግን፡ ነብሲ ወከፍ ፖሎቲካዊ ውድብ ነናይ ባዕሉ መልሲ ኣይነበሮን ወይ የብሉን ማለት ከምዘይኮነ ክሰሓት የብሉን። እቲ ጉዳይ፡ ኩሎም ፖሎቲካዊ ሓይልታት ዝተሰማምዑሉ ናይ ሓባር ገምጋም ዘይምህላዉ ንምጥቃስ ጥራሕ እዩ።

አብ ሕሉፍ ተሞክሮ ነጻነታዊ ተጋድሎና፡ ሕቶ ሓድነት ተባራዲ ጭርሖ ህዝብታትና ኮይኑ ክለዓል ዝተራእዮኳ እንተኾነ፡ አብ ዓውደ ተግባር ግን፡ ብኣንጻሩ ብዘኾነ ሕድሕድ እናተተከኸ ዓቕሚ ሰውራና ብግብይኡ እናተሃሰዩ፡ ዕድመ ባዕዳዊ መግዛእቲ ካብ ዝግበኦ ንላዕሊ ብምንጥሕ ሕሰምን መከራን ህዝብታትና እናመረረ ን30 ዓመታት ቀጸሉ እዩ። አብ መሰርሕ ድማ፡ አብ ክንዲ ሓድነት ሓይልታት ሰውራ፡ በሓቲ ኣረኣእያ መሪሕነት ህግሓኤ ዓብላሊ ኮይኑ፡ ሜዳ ኤርትራ ብሓደ ፖሎቲካዊ ውድብ ተገቢቲ ነጻነታዊ ሕቶና መዕለቢ ረኺበ።

እንተኾነ ግን፡ አብ ሜዳ ሕማሙ ዘይፈወሰ ፖሎቲካዊ ሓይሊ፡ በትረ ስልጣን ምስ ዓትዓተ፡ ነጻ ምንቅስቃስ ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ሰልፍታት ፈቕዱ፡ ሰላማውን ዲሞክራሲያውን ምስግጋር ስልጣን ክቕበል ዘይሕለም ነበረ። ውድብና ደምሓኤ/ሰደግኤ፡ ገና አብ ድሮ ነጻነት ሃገርና፡ ንፖሎቲካዊ ባህሪያት መሪሕነት ህ.ግ.ሓ.ኤን ተግባራዊ ጉዕዞኡን ብሰነ-ፍልጠታዊ መንገዲ ብምትንታን፡ ጽግዕተኛ ፍጹም ጸረ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ካብ ምትካል ክሰግር ከምዘይከእል ብንጹር ኣቕሚጡ እዩ። እቲ አብ ጽባሕ ሓርነት ሃገርና ዝተጋህደ ሓቂ ድማ ንሱ እዩ። ንኹሎም ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላት ህዝብታትና ዝጭፍልቕ ዝወጸሉ፡ ጽግዕተኛ ፋሽስታዊ ስርዓት ተኸለ። ሕድሪ ሰማእታትናን ትጽቢት ህዝብታትና ጠለመ፤ ስለዝኾነ ድማ፡ ኣብዞም ዝሓለፍናዮም ልዕሊ 22 ዓመታት፡ ንህዝብታትናን ሃገርናን ንዝኸፍኦ ሓደጋ ምብትታን ኣሳጢሑዎም ይርከብ። በብእዎን፡ ብርእስ ፋሽስት ኢሳይያስን ውድቡ ህግደፍን ዝቃልሑ ኣዋጃትን መብጻዓታትን ብዘየገድሱ፡ ሃገርና ኤርትራ፡ ብቕጠባዊ ምዕባል ከም ሲንጋፖር፡ ብወታደራዊ ሓይሊ ከም እስራኤል ክትከውን ኣይበቕዑትን። እኳ ደኣስ ብኣንጻሩ፡ ህዝባ ብጥሜትን ዓጸቦን ዝላቕየላ፤ በብእዎን ዝፈትዎ ሃገሩ ሓዲጉ ብጻዕቂ ናብ ስደት ዝውሕዘላ፡ መዐንደሪት ዕጡቓት ባዕድን ብግብረ ሽበራ ዝጥርጠሩ ሓይልታትን ኮይና፡ ብመንገዲ ፍሽለት ተንቐልቁል ኣላ።

ኩነታት ሃገርናን ህዝብታትናን፡ ካብ ባዕዳዊ መዛእቲ ናብ ሃገራዊ ነጻነት፡ መለሳ ቆሎስ ጥጥቕ ኮይኑ ኣሎ። ብባዕዳውያን ገዛእቲ፡ ብዝተፈላለዩ መንገድታት ዝተጻህኩ ህዝብታትና፡ ምእንቲ ሃገራዊ ነጻነቶም ሰፍ ዘይብል ክቡር ዋጋ ከፈሎም፡ ግን ድማ ካብ ዝሓለፉ ባዕዳውያን ዝኸፍኡ፡ ወዲ ሃገር ፋሽስታዊ ገዛእቲ ኣብ ዝባኖም ተጻዒኑ፡ አብ ሞንጎ ሂወትን ሞትን ተቐርቂሮም ክሰሓት ይርከቡ። ስለዝኾነውን ሎሚውን ሕቶ ሓድነትን ምሕዝብንን ሓይልታት ሰውራና ተባራዲ ሕቶ ኮይኑ ክቕጽል ይርከብ።

ከም እንፈልጠ፡ ካብ እዋን ነጻነታዊ ተጋድሎና ብዝሓሸ፡ አብ ሞንጎ ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ምቕርራብ ይረኣ ምህላዉ ብኣወንታ ዝጥቀስ እዩ። ይኹንምበር፡ አብ ባይታ ዝንበብ ሓድነታዊ ወይ ድማ ምሕዝታዊ ዕዮ ክረኣ ዘይምክእሉ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ አብ ዘዩቋርጽ ምፍንጫልን ምጭጫሕ ሓደስቲ ውድባትን ተጻሚድና ምህላውና፡ ንህዝብታትና ኣዝዩ ዘተሓሰብ ኮይኑ ምህላዉ ዘይንክሕዶ ሓቂ እዩ። ብርግጽ ምስ ብዙሕነታዊ ክውንነት ህዝብታትና፡ ዝተፈላለዩ መልክዕ ዘለዎም ንዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ኣማራጺታት(ዕላማታት) ዝቃለሱ ውድባት ምብቋሎም ከም ጸጋ ክንርእዮ ይግብእ። እቲ ዘይቅቡል እንብሎ፡ ብፖሎቲካዊ ዕላማ ይኹን መልክዕ ውደባ ኣፈላላይ ዘይብሎም ውድባት በብእዎን እናተጫጭሑ ምምጻእም እዩ።

አብ ህሉው ኩነታት ሃገርና፡ ዘይቅቡል በዝሒ ውድባት ደረጃ ብደረጃ ንምንካይ ይኹን፡ ዓቕምታቶም ኣወሃሂዶም ብቐዳምነት ኣንጻር ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ዘቕንዑሉ ኩነታት ንምፍጣር፡ ቅጥፅ ናይ ሓድነትን ምሕዝብንን መርህ ካብ ምክታል ወጻኢ ካልእ ኣማራጺ የብልናን።

ውድብና ሰደገኤ ካብ 21 ክሳብ 25 ሰኔ 2013 ኣብ ዘካየዱ 6ይ ውድባዊ ጉባኤኡ፡ ንሕቶ ሓድነትን ምሕዝነትን ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ኣመልኪቱ ዘመሓላለፎም ፖሎቲካዊ ውሳኔታት ንመዘኻክሪ ክኾኑና ዝሰዕቡ እዮም።

“... 1. ኣብ ሕቶ ምሕዝነትን ሓድነትን ሓይልታት ተቓውሞ ብዝምልከት፡-

- 6ይ-ውድባዊ ጉባኤ፡ ብቐዳምነት ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ካብ ሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ምድሓን ከም ቀዳማይ ዕላምኡ ዝኣምን፡ መሰልን ማዕርነትን ሃይማኖታት ምክባር ከም መርሆ ዝቐበል፡ መንግስቲ ኣብ ውሽጣዊ ጉዳያት ሃይማኖት፡ ከምኡውን ሃይማኖት ኣብ ውሽጣዊ ጉዳያት መንግስቲ ኢድ-ምትእትታው ዘይፈቅድ(ሰኩላር)፡ ኣብ ገጽር ራእይ ዝተመሰረተ ሰፊሕ ሕብረ-ብሄራዊ ግንባር ንምምስራት ክቃለስ ወሲኑ።
- 6ይ-ውድባዊ ጉባኤ፡ ህዝብን ሃገርን ካብ ሓደጋ ብርሰት ምድሓን ከም ቀዳማይ ዕላምኡም ዝተቐበለ፡ ኣብ ህዝባዊ ዲሞክራሲያዊ ዕላማታት ሓደ ወይ ተመሳሳሊ እምነት ዘለዎም ፖሎቲካዊ ውድባት ዝጠምር፡ ካብ ሕሉፋት ድኽመታት ግቡእ ትምህርቲ ዝወሰደ፡ ሰፊሕ ዲሞክራሲያዊ ግንባር ንምምስራት ክቃለስ ወሲኑ።
- 6ይ-ውድባዊ ጉባኤ፡ ህዝብን ሃገርን ካብ ሓደጋ ብርሰት ምድሓን ከም ቀዳማይ ዕላምኡም ዝተቐበለ፡ ኣብ ህዝባዊ ዲሞክራሲያዊ ዕላማታት ተመሳሳሊ እምነት ምስ ዘለዎም ሕብረ-ብሄራዊ ውድባት፡ ናብ ሙሉእ ሓድነት ንምብጻሕ ክቃለስ ወሲኑ።
- 6ይ ውድባዊ ጉባኤ፡ ምስ ኩሎም ፖሎቲካዊ ሓይልታት ተቓውሞ፡ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ካብ ብርሰትን ምብትታንን ምድሓን ቀንዲ ማእከሉ ዝገበረ ዕላማ ብዘተኣማምን ንምዕዋት፡ ኣብ እዋናውያን ሕቶታትን ዘላቂ ዕላማታትን ዘለዉዎ ፍልልያት፡ ብሰልጡን ኣገባብ ዝመሓደሩሉ መርሆ ክኾተል ወሲኑ። .....

ዝብሉ እዮም።

ውድብና ሰደገኤ፡ ኣብ ላዕሊ ኣቐሚጡዎም ዘሎ ፖሎቲካዊ ውሳኔታት፡ ገሊኦም ናይ መልክዕ ይኹን ናይ ትሕዝቶ ፍልልይ ከይገበረ፡ ካብ ወጋሕትኡ ክቃለስሎም ዘጸንሐ መሰረታዊ እምነታቱ እዮም። ሕቶ ሓድነት ጭርሖኡ ምስቶም ብፖሎቲካዊ ዕላማ ሓደ ወይ ድማ ተመሳሳሊ እምነት ዘለዎም ሕብረ-ብሄራዊ ውድባት ንምትግባሩ ክቃለሱ ዝጸንሐን ዘሎን እምነቱ እዩ። ምስቶም ብዲሞክራሲያዊ ዕላማ ዝመሳሰሉዎ ብሄራውን ሕብረ-ብሄራውን ውድባት ድማ፡ ብደረጃ ሰፊሕ ዲሞክራሲያዊ ግንባር ተጠሚሩ ክቃለስ ዘለዎ ቅሩብነት ናይ ወጋሕትኡ እዩ። ንመጻኢውን ብዕቲብነት ክጽዕተሉ እዩ።

ኣብ ሕቶ ሰፊሕ ሕብረ-ብሄራዊ ግንባር ብዝምልከት መርሆኡ፡ ኣብ ዝሓለፉ ምሕዝነታት ዘርኣናዮም ድኽመታት ግቡእ ትምህርቲ ዝወሰደሎም እዮም። ስለዝኾነውን ናይ ሰፊሕ ሕብረ-ብሄራዊ ግንባር እማመና፡ ሓድነት ህዝብታት ኤርትራ ብዘተኣማምን ምውሓስ ከም ዓንዲ መትከል ዝተቐበለ ክኸውን ከምዘለዎ ይኣምን። ብዙሕነታዊ ክውንነት ዘለዎም ህዝብታት ኤርትራ፡ ዓቕምታቶም ኣወሃሂዶም ኣንጻር ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ክቕንዑ ምእንቲ፡ ሕቶ ሓድነቶም ፈጸሙ ኣብ ዋጋ ዕዳጋ ክኣቱ ኣይግበኦን፤ ምእንቲዚ ድማ፡ ናይ ሰፊሕ ሕብረ-ብሄራዊ ግንባር እማመ ውድብና ሰደገኤ፡ "መንግስቲ ኣብ ውሽጣዊ ጉዳያት ሃይማኖት፡ ከምኡውን ሃይማኖት ኣብ ውሽጣዊ ጉዳያት መንግስት ኢድ ምትእትታው ዘይፈቅድ መርሆ ምቕባል" ከምዘድሊ ኣቐሚጡ ኣሎ። መልክዕ ውደባ ዝተፈላለዩ ሓይልታት ኤርትራ፡ ንህሉው ክውንነት ህዝብታትና ኣብ ግምት ከእቱ ዘድሊኻ እንተኾነ፡ ዝኾነ ሸነኽ ኣንጻር ዝወርዶ ወጽዓ፡ ብዝመሰሎ ተወዲቡ ክቃለስ ዘለዎ መሰል የኸብር እዩ።

ኣብ ዘላቂ ዕላማታት ይኹን ኣብ እዋናዊ መድረኻዊ ዕላማታት ሓባራዊ ስምምዕ ክበጽሑ ዘይከኣሉ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ድማ፡ ብዝወሓደ ፍልልያቶም ብሰላማውን ዲሞክራሲያውን ኣገባብ ናይ ምምሕዳር መርሆ ተኸቲሎም፡ ቡብሸነኹም፡ ቀንዲ ጠመተኦም ኣብ ልዕሊ ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ዝገብሩሉ መባእታዊ ስምምዕ መስራቶም ጎድና ጎድኒ ክቃለሱ ይህልዎም ኢሉ ይኣምን።

ብእምነት ውድብና ሰደገኤ፡ ዝኾነ ይኹን ኤርትራዊ ፖሎቲካዊ ሓይሊ፡ መንግስታዊ ስልጣን ብመሰረት ቅዋም ካብ ድምጺ ህዝቢ ጥራሕ ክርከብ ከምዝግባእ ዝኣምን እንተኾይኑ፡ ምስ ካልኣት ፖሎቲካዊ ሓይልታት ዘለዉዎ ፖሎቲካዊ ፍልልያት፡ ብሰላማውን ዲሞክራሲያውን ኣገባብ እናመሓደረ፡ ቀንዲ ቱኸራቱ ኣብ ልዕሊ ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ከየቕንዕ ዝኸልክሎ ዝኾነ ይኹን ምክንያት የብሉን። ስለዚ ድማ፡ ቅኑዕ ናይ ሓድነትን ምሕዝነትን መርሆ ተኸቲልና ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ካብ ኣንጻላልዮም ዘሎ ናይ ብርሰት ሓደጋ ብቐዳምነት ብምድሓን፡ ዘላቂ ዕላማታት

ፖለቲካዊ ውድባትና፡ አብ ቅድሚ ህዝብታትና ብሰላማውን ዲሞክራሲያውን አገባብ ተወዳዳርና ንምዕዋት፡ ጥጡሕ ሃውሀው ንምፍጣር ክንቃለስ ይግባእ።

አብ ሓንቲ ርእሲ-ክልተ መልሐስ!!

አብ'ዚ እዋንዚ፡ ኤርትራ አብ ብዙሓት ዓለም-ለኻዊ መድረኻት ድሕሪ ሰሜን ኮርያ እትስራዕ፣ ጥሕሰት ሰብአዊ መሰል ዝፍጸመላ፣ ሓሳብካ ብነጻ ናይ ምግላጽ መሰል ዘይክበረላ፣ ቅዋምን ቅዋማዊ ትካላትን ዘይብላ፣ ነጻ ቤት ፍርዲ ዝተሓረመት፣ ንአህጉራዊ ውዕላትን ዲፕሎማሲያዊ ቅጥዕታትን ብርኡይ እትግህስ፣ ምስ ግብረ-ሸበራዊ ሓይልታት ብምዕራብ ዘባወን ከባብያውን ስግኣት ዝኾነት፣ ንጽቡቕ ሕውነታዊ ጉርብትና ህዝብታት ካብ ምትጋህ ንላዕሊ ደም ከፋሲሱ ብዝቐሎም መራሕታ እትውክል ሃገር...ወዘተ ብምኻን እያ እትልለ። እዚ ዝተመረደ ምስሊ ኤርትራ'ዚ፡ ሎሚ አብ ዓበይቲ መጋባእያታት ስሩዕ መዛረቢ ኣጀንዳ እናኾነ ምምጽኡ ከኣ፡ ጸብጻባት ማዕከናት ዜና ዝምስክርዎ ሓቂዮ።

ካብ'ዚ ናይ ቀረባ እዋን ተርእዮታት'ኳ ተበጊስና ክንርኢ እንተፈቲንና፡ ንሃገራት ቀርኒ ኣፍሪቃ ዝሓቆፈ ኢጋድ ብዝብል ዝፍለጥ ትካል፡ ጠንቁ ዘይሕጋውያን ስደተኛታት፡ መበገሲኡ ንምክልኻል ብዛዕባ ክግበር ዘለዎ ዝተወሃሃደ ጸዕርታት ኣመልኪቱ አብ ኬንያ ናይሮቢ ዘካየደ ዋዕላ፡ ዋሕዚ ኤርትራውያን ስደተኛታት ጠንቁ ውሽጣዊ ፖለቲካዊ ቅልውላው ምኻኑ፡ ነዚ ንምግታእ ድማ መንግስቲ ኤርትራ ድልውነት ከም ዘየርአየ ተሓቢሩዮ። እዚ ዜና'ዚ ገና ከይሃሰሰ ድማ፡ አብ መጋባእያ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ብጉዳይ ሰብአዊ መሰላት ዝግደስ አህጉራዊ ትካል፡ መንግስቲ ኤርትራ አብ ልዕሊ ንጽሃት ዜጋታቱ ዝፍጽሞ ዘሎ ሰብአዊ ግህሰታት ዝዳህሰሰ ሪፖርት ብዝርዝር ድሕሪ ምምርጫ፡ ሻቕሎቱ ብወግዒ ገለጹ። ስለዚ ከኣ ብሙሉእ ድምጺ ኣባል ሃገራት፡ ነዚ አብ ኤርትራ ዘሎ ጥሕሰት ሰብአዊ መሰላት ዘጸሪ ፍሉይ ኮምሽን ምምዛዙ ኣፍሊጡ። እዚ ብደረጃ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ንጉዳይ ኤርትራ ዝምልከት ኣጀንዳ አብ ዝተዘየሉ እዋን፡ ብተመሳሳሊ ጉዳይ ኤርትራ ማእከሉ ዝገበረ፡ ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ አብ ልዕሊ ሰብ-ሰልጣን መንግስትን ላዕለዎት ወተሃደራዊ ሞኮንናትን ዘንበሮ ማዕቀብ፡ ጉዳይ ኣተገባብሩኡ ክዝቲ ብቆጸራ ዝሓዞ ኣጀንዳ አብ ዘለወሉ እዋንዮ።

ብተመሳሳሊ ዓበይቲ መንግስታትን ዓለም-ለኻዊ ትካላትን፡ ብተናጸል አብ ልዕሊ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ተሪር ናይ ተቃውሞ መርገጺታቶም ዕላዊ እናገበሩዮም። ነቶም ዝፈረዩ ሓቅታት ከም ኣብነት ምልዓል ሓጋዚዮ። ሚኒስተር ወጻኢ ጉዳይ ኣሜሪካ ሚስተር ጆን ኬሪ ብምኽንያት 24 ግንቦት ናብ ህዝቢ ኤርትራ ዘመሓላልፎ ሓጺርን ግልጽን መልእኽቲ፡ አብ ልዕሊ ስርዓት ኢሳይያስ ሓያል ውቅዒት ዘዕረፈ ምንባሩ ዝዝከርዮ። ብተወሳኺ ሚንስተር ጆን ኬሪ ዝመርሖ ልዑኽ ኣሜሪካ ናብ ዘባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዑደት አብ ዘካየደሉ እዋን፡ ኩለን ሃገራት ቀርኒ ኣፍሪቃ፡ ብሚንስትሪ ወጻኢ ጉዳይተን አብ ሓባራዊ ዘተ ክውክላ እንክለዎ፡ ኤርትራ ዝተንጸየትሉ መድረኽዮ ኔሩ። እዚ ተርእዮ'ዚ መርኣያ ተሪር መርገጽ መንግስቲ ኣሜሪካ አብ ልዕሊ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ጌርካ ክውሰድ ዝኽእልዮ። ከምኡ'ውን መንግስቲ ካናዳ ብተደጋጋሚ አብ ልዕሊ ኤምባሲ ኤርትራ ዝወሰደ ተሽታታሊ ስጉምትታቱ ብምሕያል፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ካብ ኤርትራውያን መቐል ዘለዎም ካናዳውያን 2% መሕወይ-ግብሪ ክኸፍሉ ንዝካይደ ምስግዳድ ደው ከብል፡ እዚ እንተዘይኮይኑ ስጉምቲ ክወሰድ ምኻኑ አብ'ዚ ዝሓለፈ ቅንያት ብወግዒ ገለጹዮ። ሃገራት ኣውሮጳዊ ሕብረት'ውን ብሓባርን ብተናጸልን አብ ልዕሊ ስርዓት ኢሳይያስ ዘዋህለልኦ ትዕዛብታት መበገሲ ብምግባር፡ ዝተፈላለዩ ስጉምትታት ናብ ምውሳድ ደረጃ ክሰጋገሩ ከምዝጀመሩ ይንገርዮ። ሓንቲ ካብ'ዚአተን፡ መንግስቲ ነርወይ ብሽም ኤርትራውያን ሓተቲ ፖለቲካዊ ዑቕባ፡ ወይጦታት እቲ ስርዓት ዘካይድዎ ዘለዉ ውዲት ዝተገንዘበ ተሪር መርገጽ ንምሓዝ ትሸባሸብ ምህላዎ ብወግዒ ተገለጹዮ። ኣምንስቲ ኢንተርናሽናል፣ ሂማን ራይት ዎች፣ ሪፖርተር ዊዝ ኣውት ቦርደርስ ወዘተ ዝተባህሉ ዓበይቲ ዓለም-ለኻዊ ተግባባቲ መሰላት፡ በብእዋኑ ዘውጽእዎ ጸብጻባትን ተሪር ናይ ተቃውሞ መርገጻትን፡ ኩሎም መመላእታ እቲ ኤርትራ አብ ትሕቲ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ናይ ዘጥረዮ ዲፕሎማሲያዊ ፍሽለት መግለጺታቶም።

ብድምር እዚ ናይ አህጉራዊ ማሕበረሰብ ተሪር ተቃውሞ መበገሲኡ፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ አብ ውሽጢ 23 ዓመታት ዕድመ ስልጣኑ ዝተኸተሎ በሓትን ኣግላልን ናይ ፍሽለት ጉዕዞዮ። ጠንቁ ናይ'ዚ ተደራራቢ ፍሽለታት'ዚ፡ ብዓይኒ አህጉራዊ ማሕበረሰብ፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ግልጽነትን ተሓታትነትን ዘይብሉ ምልክት ሓደ ሰብአዊ ዝንገሰሉ ኢደ-ወንናዊ ስጉምትታት ምስዕራሩ ግቡእ ኣቓልቦ ብምርካብዮ። ስለዚ ድማ፡ ብቅዋም ዝግራሕ፡

ቅዋማዊ ስርዓትን ዝተነጸረ ደረታት ስልጣንን ዘይምህላው፡ ኤርትራ ከም ሃገር ንፍሽለት ገጸ ተንቀልቁል ዘላ ሃገር ምዃና፡ ሓባራዊ ተረድኦታት እናተጠረየሉ ምጽኡዮ፡ ተቓውሞ ማሕበራሰብ ዓለምውን ካብዚ ዝብገሰዮ።

እዚ እናሓየለ ዝመጽእዎ ዘሎ ዲፕሎማሲያዊ ተጽዕኖታት ብሓደ ሸነኽ፡ ብሰንኪ ውሽጣዊ ቁርቁሳቱን ካብ መላእ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ህዝብታት ኤርትራ ዝገጥሞ ዘሎ ሓያል ብድህታትን እናበረኸ ዝኸይድ ዘሎ ተቓውሞታት ከአ ቦቲ ካልእ ሸነኽ፡ ፖለቲካዊ ስልጣን ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ካብ ጊዜ ናብ ጊዜ እናተሸምረረ ብምዃዱ፡ ትንፋሱ ካብ ሞት ንምጽናሕ፡ ነታ ዘይመባልዕቲ ዝኾነት “ቅዋም” ንቅድሚት ብምምጻእ ሻሕጣይ ተዋሰኦ ክሰርሕ ተቐሲቡ ኣሎ።

ብርግጽ ርእሱ-ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ኣብ ሙሉእ መስርሕ ታሪኹ ብዘይትግበር መብጽዓታት እናሸሓጠ፡ ንፖለቲካዊ ስልጣኑ ብኻና ሓሶትን ጥልመትን ዝነደቐ ብምዃኑ፡ ንህዝብታትናን ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጥን፡ ከም ተሞኩሮ፡ እዚ ናይዚ ቅንያት ምስሉይነቱ ሓድሽ ፍጻመ ኣይኮነን። ርእሱ-ፋሽስቲ ኢሳይያስ ኣብ መጽብቦ ምስ ተኸርነዐ ነብሱ ኣራኺሱ፡ ብሉሓዊ ክብርታት ህዝብን ሃገርን ብምቁማር ምቕናይ ዝመርጽ፡ ስለዚ ከአ ብስዑር መንፈስ ኣብ ብርኪ ዝሰግድ፡ ኣቐዲሙ ንዝሓዘ ደረቕ መርገጽ ክዓጽፍ ድሕር ዘይብል፡ እምነት ዘይንበረለ፡ ኣብ ሓንቲ ርእሲ ክልተ መልሓስ ዝመለለይኡ ባእታ ምዃኑ፡ ታሪኽ ተደጋጋሚ ፍሽለታቱ ህያው መርትዖታትዮም። ምስ ቅዋም ብዝተተሓሓዘ ኣብ ዝሓለፉ 23 ዓመታት ከንጸባርቐም ዝጸነሐ ደረቕ መርገጽታቱን፡ ሕጂ ተሰርኒቐ ዝሓተዎ ሻሕጣይ መብጽዓውን፡ ነዚ ሕዳር-መንነቱ ጥራሕ ዝባኑ ብምውጻእ፡ ንስዑር መንፈሱ ዝኸሸሐ ፍጻመዮ። ኣብ ክሊኪ ህያው ገምጋም፡ ጉዕዞ ርእሱ-ፋሽስቲ ኢሳይያስ ምስ ቅዋማዊ ስርዓት ብዝተተሓሓዘ፡ ክሳብ ጽባሕ 20 ግንቦት መበል 23 ዓመት ዝኸሪ ነጻነታዊ በዓል እንታይ ከም ዝመስል ንርእ።

ርእሱ-ፋሽስቲ ኢሳይያስ፡ ኣብ ወርሒ ሚያዝያ 1993 ምስ ናይ ወጻኢ ጋዜጠኛታት ኣብ ዘካየደ ቃለ-መሕትት፡ ንሕብረ ሰልፋዊ ስርዓት ኤርትራ ብዝምልከት ንዝቐረበሉ ሕቶ ክምልስ እንክሎ፡ “ህዝባዊ ግንባር ኣብዚ ሃገርዚ ደሞክራሲ ንኸሰፍን ባይታ ኣብ ምምድማድን ንሕብረ ሰልፋዊ ስርዓት ዝምችእ ሃዋህው ኣብ ምፍጣርን ሓጋዚ ተራ ክጻወት ኢዩ፤ እዚ ክንዲ ምንታይ ግዜ ይወስድ ወይ ብኸመይ ይትግበር ዝብል ሕቶ ቴክኒካዊ ጉዳይ ኢዩ...” ክብል መዲሩ ኔሩ። እዚ ዘይተተግበረ መብጽዓዚ፡ ፖለቲካዊ ስልጣኑ ክሳብ ዘደልድል ኣቃንይዎ። ድሕሪ ዝተወሰነ ግዜ ከአ፡ ኣብ 2001 ቅዋማዊ ሕብረ-ሰልፋዊ ስርዓት ንምትካል ምርጫ ክካየድዮ ዝብል ላቕባ ብምፍጣር ዕድሙ ሸሚቱ። 2001 ደበኽ ምስበለቶ፡ ናይ ሕጂ እዋናዊ ጉዳይና ምውሓስ ልኡላውነትዮ፤ ሃገር ብወያኔ ተወሪራ እናሃለወት ቅዋም ይተግበር፡ ምርጫ ይገበር ምባል ግዚኡ ኣይኮነን” ክብል ኣስጊርዎ።

ኣብ ጽባሕ መበል 17 ዓመት ነጻነት ኤርትራ፡ ምስ መደበር ተሌቪዥን ኣልጀዚራ ብ22 ግንቦት 2008 ርእሱ-ፋሽስቲ ኢሳይያስ ዘካየደ ቃለ መሕትት፡ ነቲ ኣቐዲሙ ዝበሎ ብሰንጣቕ ዝጸረር መልሲ ሂቡ። ኣብ 2001 ኤርትራ ምርጫ ክተካይድ መደብ ኔርዎ። ዛጊት ግን ኣይተተግበረን። መዓስ ክትግበርዮ? ንዝብል ሕቶ “30 ፣ 40 ዓመታት ክወስደልና ይኸእል ይኸውንዮ። ምናልባትውን ካብኡ ንላዕሊ” ክብልዮ ጉዳይ ትግባረ ቅዋምን ምርጫን ንዘይተወሰነ እዋን ከምዝውንዘፍ ዘረጋገጸ። ድሕሪ ክልተ ዓመት ምስዚ ማዕከን-ዜናዚ፡ ብምኽንያት 20 ዓመት ስርሒት ፈንቅል ለካቲት 2010፡ ኣብ ከተማ ምጽዋዕ ኣብ ዝርከብ ቤት ጽሕፈቱ ዘካየደ ቃለ-መሕትት ድማ፡ ዘስደምም ምላሽ ክህብዮ ተሰሚዑ። ቅድሚ ሕጂ ኣብ ፖለቲካ ኤርትራ ለውጢ ክተተኣታትው ምዃንኩም ቃል ሂብኩም ኔርኩም፤ ግን ከአ ካብ ህዝባዊ ግንባር ወጻኢ ካልእ ፖለቲካዊ ሰልፊ ክንቀሳቐሳ ኣይተፈቐደን? ንዝብል ሕቶ፡ ቁልቁል ዝኣፉ “ኣኔ ንዝኾነ ይኹን ሰብ መብጽዓ ኣይኣተኹን። መብጽዓ ዘእተወኒ ሰብውን የሎን” ክብልዮ መለሱ። ከም መቐጸልታ ናይዚ ብምኽንያት 24 ዓመት ስርሒት ፈንቅል 09 ለካቲት 2014 ኣብ ዘካየደ ቃለ-መሕትት ድማ፡ “ኣብዚ ሃገር ብዘይ ናይ ህዝባዊ ግንባር ፖለቲካ፡ ካልእ ፖለቲካ ኣሎ ዝብል ሰብ እንድሕር ኣሎ ኮይኑ፡ ካልእ ዓለም ክደሊ ይኸእል ኢዩ። ...እዚ ሕጂ ፋሽን ኮይኑ ደሞክራሲ ዶ ሕብረ ሰልፋዊ ብዙሕነት ዝብሃል ህውተታ፡ ኣብዚ ሃገር ክመጽእ ኢዩ ኢሉ ዝሓስብ ሰብ እንድሕር ኣሎ ኮይኑ፡ ኣብ ካልእ ዓለም ወይ ኣብ ወርሒ ከይዱ ክሓስብ ክኸእል ኣለም” ክብል ብዱዕን ትምክሕታውን መንነቱ ደጉሕዎ።

ነዚ ስሩት ጸረ-ደሞክራሲያዊ ባህርያቱ ብዘይሕንከት፡ ኣብ ኣደባባይት ክምድረሉ ዝጸነሐ ርእሱ-ፋሽስት ኢሳይያስ፡ ኣብ ናይ ኣዋርሕ ፍልልይ፡ ብምኽንያት 24 ግንቦት መበል 23 ዓመት ዝኸሪ ነጻነት፡ “መንግስታዊ ስርዓት መርሓ ፖለቲካዊ ጎደና ዝቐይስ ቅዋም ምንጻፍ ክጅመር ምዃኑ፡ በዚ ኢጋጣሚ ከፍልጥ እፊቱ” ክብል ንቅኒት ሻሕጣይ ተዋሰኡኡ ብምቕያር ብትሕዝቱኡ ንነባር ተጋላባጢ መንነቱ ኣግሂድዎ። ኣብ መደረ ርእሱ-ፋሽስቲ ኢሳይያስ ዝተጋህደ ሓድሽ ነገር እንተሎ፡ ብዊንትኡ ዝቐመ፡ ንፖለቲካዊ ፕሮግራም ህግደፍ ጥራሕ ብዘንጸባርቐ ዝተቐረጸ፤ ናይ ህዝብታትና ነጻን ዲሞክራሲያውን ተሳትፎ ዘይተረጋገጸሉ፤ ብህግደፍ ተባሓቲ ዝጸደቐ፡ ኣገልግሎቱ ከምቶም

ኩሎም ዘይትግብሩ መብጽግታት ኮይኑ ዕድሚኡ ኣብ ከብሒ ተግባር ዝጸንሐ “ቅዋም 97” ብዝምልከት ኣወጋግንኡ ከተምብህውን ድፍረት ኣይረገገሉን። ብርግጽ ርእሰ-ፋሰስቲ ኢሳይያስ፡ ካብታ ንትንፋስ ፖለቲካዊ ስልጣኑ ዝቋጸረት መሸንቆቻ ክሃድም ግዚያዊ መዋጽኦ ክርኢ እንተዘይኮይኑ፡ ኣርሒቕ ክሓሰብ ዘይገበሮ ውሽጣዊ ተርጉሞ ደረኽዎ፡ በዚ “ሓድሽ ኣዋጅ” ኣቢሉ ኣብ ውሽጢ ማይ-ቤቱ ኩናት ከም ዝወለዐ ኣይተሰወጠን። እዚ “ሓድሽ ኣዋጅ” ነቶም ኣብ መስርሕ ምንጻፍ “ቅዋም 97” ንጡፍ ተራ ዝነበሮም፡ ንምትግባሩ ድማ፡ ምስ ግዜን ኩነታትን ብዝተዛመደ ክብን-ለጠቕን ዝብል ድርጅታት ክገብሩ ዝጸንሑ ኣካላትውን ተስፋኦም ኣቐምሲሎ፤ ንተሳትፎኦም ኣዋሲኑ፤ ጉዳይ ምንጻፍ “ሓድሽ ቅዋም” መዓስ? ብከመይን? ብመንን? ዝብሉ ወሰንቲ ሕቶታት ከይተረፈ ኣብ ዊንታን ድሌትን ኢሳይያስ ከም ዝወደቐዮ ኣመሰኪሩ። እንተ እቲ በዓል-ቤት ዝኾነ ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣብዚ መስርሕዚ ብቐደመውን “ኣብይ ዝነበርካ ኢኻ” እናበሉ ከቆናጽቡዎን፡ “ደሞክራሲያዊ ምርጫ ክገብር ዘይክእል ድሑር ሕብረተሰብ” ክብልዎ ዝጸንሑ ብምዃናም፡ ድሌታቱ ኣብ ግምት ክኣቱ ኣይሕሰብንዮ። ብቐንዱ ከኣ እዚ “ሓድሽ ኣዋጅ” ቀልቢ ማሕበረሰብ ዓለም ንምስሓብን ተጽዕኖታቶም ንምልዛብን ዝተቐመረ ሽሕጣን መብጽግ ብምዃኑ፡ ኣብ መጻኢ ዕድል ህዝብን ሃገርን ጣቋ ክህልዎ ዝሕሰብ ኣይኮነን።

2ይ ስራዕ ኣኼባ ማ/ሽማግሌ ውድብና ካብ 29 ሰነ ክሳብ 07 ሐምሌ 2014 ኣብ ዘካየዱ ሰሌዳን ዓሚቕን ገምጋም፡ ውድብና ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ(ሰደግኤ)፡ “ቅዋም 97” ብዝምልከት ሒዘዎ ዝጸነሐ ወርቃዊ መርገጽ ዳግም ቅንዕንኡ ብምርግጋጽ የሓዲሱዎ። በዚ መሰረት ድማ፡ ኤርትራ ሃገርና፡ ካብዚ ብፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ኣንጻላልዮዎ ዘሎ ናይ ብርሰት ሓደጋ ብዘተኣማምን ድሒና፡ ብመንገዲ ሰላም፤ ዲሞክራሲን ቁጠባዊ ምዕባለን ንቕድሚት እትምርሽ፡ ብኹሎም ፖለቲካዊ ሓይልታትን ኣገደስቲ ባእታታትን ዝቐመ ሓድሽ ጊዜያዊ መሰጋገሪ መንግስቲ ብምምስራት፡ ንሱ ዘመሓድሮን ሓባራዊ እምነት ዝተነበረሉን ኮምሽን ቅዋም ተመዘዙ፡ ዝተፈላለዩ ፖለቲካዊ ኣማራጺታት ዝሓቐፈ ንድፊ ቅዋም ክዳሎን፡ ብህዝብታትናን ፖለቲካዊ ሓይልታቱን ነጻን ዲሞክራሲያውን ምይይጥ ተኻየዱሉ ዝጸደቐ ሃገራዊ ቅዋም ክትምራሕ ምስ እትበቅዕ ጥራሕ ምዃኑ፡ ዘለዎ ጽኑዕ እምነት ኣስመረሉ። ዳግም ኣብ ትሕቲ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ዝንደፍን ዝጸድቕን ቅዋም፡ ፍጹም ጸረ-ህዝብን ጸረ-ዲሞክራሲን ብምዃኑ፡ ኣጥቢቐ ከም ዝኹንኖን ከም ዝቃለሰን ኣረጋገጸ።

ፌስቲቫል ቦሎኛ፡ ታሪኽ ህዝቢ'ዩ!!

ሓርነታዊ ቃልሲ ህዝብታት ኤርትራ ብመስተንክራዊ ታሪኻት ዝተነድቀዮ። ነፍሲ-ወከፍ ምዕራፍ ናይዚ ታሪኽዚ ሓይል ትእምርቲ ጽንዓትን ቃልሲን፡ መስዋእትን ተወፋይነትን፡ ሃገራዊ ፍቕርን ህዝባውነትን ዝሕላገቶም ቡሉጻት ሕብተ-ተስብኣዊ ክብርታት ዝተሃንጹሉ፡ ሓይል ድርሳናት መዛግብ ዝሓቆፈ፡ ሃብታም ታሪኻዊ ድርዲራ። እዚ ታሪኽዚ ጥሙር ናይቲ ካብ ቅድመ-ግንባራት ጀሚሩ ክሳብ ኣብ ውሽጢ ከስዐ ጸላእን ካብኡ ወጻእን ናይ ዝተኻየደ ህዝባዊ ሓርነታዊ ቃልሲ፡ ብግብሪ ናይ ዝገልጹ ቅያታት ድምር'ዩ። ሓደ ገጽ ናይዚ ኤርትራዊ ዛንታ ድማ፡ ቦሎኛን ንሱ ዝመስጠሮ ታሪኽ ህዝብታት ኤርትራን'ዩ። ንታሪኽ ቦሎኛ ክንብርብሮ እንተጀሚርና ብርቂ ዛንታቱ ውዲሉ ዘሕድረና ምዃኑ ርግጽ'ዩ። ግን ከኣ ምስዚ ዘሎናዮ ወቕቲዚ ብምዝማድ ንዘልዓልናዮ ኣጀንዳ ንምህብታም፡ ንታሪኻዊ ድሕረ-ባይታ ቦሎኛ ብላህመት ዳህሲስናዮ ክንሓልፍ ግድን ኮይኑ ኣሎ።

ቦሎኛ ሓንቲ ካብተን ኢጣልያዊት ከተማያ። ግን ከኣ ኣብ ሓርነታዊ ቃልሲ ህዝብታት ኤርትራ ብድሙቕ ኣሰራቶም ካብ ዘንበሩ፡ ኣካልን ኣምሳልን ኤርትራዊ ሃገራዊ ቃልሲ ንምዃን ብታሪኽ ካብ ዝተዓደላ ከተማታት ሓንቲያ። ቦሎኛ፡ መናሃርያ ኤርትራውያን ሓርበኛታት ብምዃን ንልዕሊ ክልተ ዓሰርተ ዓመታት፡ ኤርትራዊ ሃገራዊ መንነት ኣብ ምህናጽ፤ ባህልን ስነ-ጥበብን ኣብ ምኽራብ፤ ንሰውራና ኣብ ምሕብሓብ ጽንዕቲ ደጀን ኮይና ዘገልገለት፡ በዓልቲ ውዕለት ሓርነታዊ ቃልሲ ህዝብታት ኤርትራ'ያ። ፌስቲቫል ቦሎኛ፡ ዓለም ከም ኣፍ-ዑንቂ ኣብ ዝጸበበሉ መዋእል፡ ንፍትሓዊ ቃልሲ ህዝብታት ኤርትራ መተካእታ ዘይብላ ፖለቲካዊ መድረኽ ብምዃን ልዑል ተራ ኣበርኪታያ። ቡቲ ባዕዳውያን ገዛእቲ ዝተኸተልዎ ሰራም ውዲት፡ ኤርትራዊ ከም ደቂ ዛግራ ኣብ ምሉእ ዓለም ተቡቲኑ ኣብ ሑጻ ከም ዝተሰተየ ማይ ከይተርፍ፡ ፌስቲቫል ቦሎኛ ንኤርትራዊ ሃገራዊ መንነት ብምጥባቕ፡ ከም መዛተዪ መድረኽ ኣገልጊላ፡ ንትንሳኤ ኤርትራውነት ብዓቕማ ተወፊያ እያ። ሰውራና ብወሳኒ መልክዑ ኣብ ናይ ገዛእ-ርእሱ ዓቕምታት ክምርኮስ ግድን ኣብ ዝኾነሉ ጽንኩር መድረኽ፡ ምንጨ ናይ ዘይነጽፍ ቁጠባዊ ኣታዊታት ብምዃን ንሰውራና የዐንገላያ። ኤርትራውያን ብሓፈሻ፡ ደቂ-ኣንስትዮ ከኣ ብፍላይ፡ ኣብ ምዕራባዊ ዓለም ተሰዲዶም ዘጥረይዎ ሃብትን ንብረትን ከይበቐቐ “ሽልማተይ ሃገረይ” ብምባል ሞባእ ሓርነት ዝኸፍሉ፡ ኣርማ ትእምርቲ ጽንዓትን ተወፋይነትን ዝኾኑ ሓርበኛታት ዘፍረዩት መድረኽያ።

ድቂ ፋሽስትነት ሓቕፋ ብነጻነታዊ ጭርሖ ተጎልቢቡ፡ ሜዳ-ኤርትራ ዝበሓተ ህግ/ህግደፍን ርእሰ-ፋሰስቲ ኢሳይያስን፡ ሓርበኛዊ ሃገራዊ ተርጉም ክሳብ ዝጸንቐቐ፡ ነዛ ሰውራና ኣብ ምዕንጋል ረዚን ኣበርክቶ ዘወፈየት ኤርትራዊት መድረኽ/ፌስቲቫል ቦሎኛ፡ ንኹለንተናዊ ጸጋታታ ከም ቁርዲድ ብምምጻይ፡ ኣብ ረብሓ ውልቃዊ ጥሙሓቶም

አውዲሎፎም፡፡ ናይ መዋእል ባህጊ ህዝብታትና፡ ብጥሙር ቃልሲ ህያው ምስ ኮነ፡ እቲ ዓንዲ-ሕቆ ሰው-ራና ኮይኑ ዘገልገለ ኤርትራዊ መድረኽ፡ ብኸምቲ ዝተሳሕሎ ተወፋይነትን ሃገራዊ መንፈስን፡ ኣብ ዳግሙ-ህንጻ ሃገር ክጸወቶ ዝኸእል ኣወንታዊ ተራ ልዑል ምንባሩ ዘካትዕ ኣይኮነን፡፡ ግን ከኣ ፌስቲቫል ቦሎኛ፡ ቦቲ ዘሰወደ ውድብን ርእሱ-ፋሽስቲ ኢሳይያስን ተጠሊሙ፡ ታሪኹን ቀጻልነቱን ንምሕኻኽ ዓሊሞም፡ ንምብርዓኑ ሰራሖም እዮም፡፡ ንምንታይ? ዝብል ሕቶ ክለዓል ንቡርዮ፡፡

ርእሱ-ፋሽስቲ ኢሳይያስን ንሱ ዝመልኮ ውድብን፡ ኣብ ሙሉእ መስርሕ ታሪኹም፡ ሓፋሽ ዘሳትፉሉ ቀንዲ ምኽንያት ንኣደን-ኣደን ዕላማዮ፡፡ ተአምር ንዝሰርሕ ዓቕምታት ሓፋሽ ተወጢሖም፡ ኣብ ዝባኑ ንምሕጃር ጥራሕዮ፡፡ ስለዝኾነ ድማዮ፡ ነቲ ከይረብረበ መስተንክር ዝሰርሐ ዝተወደበ ዓቕምታት ሓፋሽ ሰሪሮም ኣብ ድርኹ-ኺት ኣስመራ ምስ በጽሑ፡ ፌስቲቫል ቦሎኛ ዝግለጹሉ ብሉጽ ክብርታትን ጸጋታቱን ንምብርዓን፡ ትርጉም ብዘይብሉ ብዝተሰነዐ ፌስቲቫል ቀጽራ ኤክስፖ ዝተክእዎ፡፡ እዚ ውዲትዚ፡ ነቲ ብመስርሕ ዝተጠረየ ኤርትራዊ መንነትን ክብርታቱን ብምህራም፡ ከም ባህሊ ንዝሰረጸ ዝተወደበ ተሳትፎ ሓፋሽ ንምጉታም ዝገለጸ፡ ንሱ-ሩትን ሃብታምን ልምድታቱ ንምብዋዝዮ ኔሩ፡፡ እዚ ተሞኩሮዚ ኣብ መስርሕ ብረታዊ ቃልስና ክሳብ ናይ ህይወት መስዋእቲ ዝኸፍሉ ዝነበሩ ሓፋሽ-ውድባትን ታሪኻዊ ኣበርክቶኦምን ብምጅላሕ ዝጀመረ፡ ብክፍሉ-ሰራዊት 525 ሓሊፉ ክሳብ ንዩኒቨርስቲ ኣስመራውን ዘረኻኻበሉ፡ ዝተወደበ ሓይሊ ዝጸዮን ጸራ-ደሞክራሲያዊ ባህርያት ርእሱ-ፋሽስቲ ኢሳይያስ ዝወለደን ከም ባህሊ ናይ ዝተወርሰ መንነቱ መቐጻልታዮ፡፡

ብርግጽ፡ ንዝተወደበ ሓፋሽ ከከም መድረኻቱ፡ ኣወንታዊ ባህርያዊ ተርኡ ክጸወት ምቹእ ዕድል ምፍጣር፡ መሪሕ ተራ ብምጽዋት ምውህሃድን ምድጋፍን ሓደ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መንግስቲ ከማልኦ ዝግባእ ንቡር ዕዮ ገዛዮ፡፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍን ኢሳይያስን ግን፡ ነዚ ዝኸውን ብቕዓትን ድልውነትን የብሎምን፡፡ ንዝተወደበ ሓፋሽ ከም ሓደጋ ዝርእዩ ምጃኖም ድርሳኑ-መዋእሎም ዘረጋገጸ ሓቂዮ፡፡ ኣብ ርእሲዚ ቀንዲ ሕሳባቶም፡ ካልእ መለላይኦም ድማ፡ ከምቲ “ክውዕየካ ብማንካ ክዝሕለካ ብኢድካ” ዝብልዎ፡ ነቲ “ናይ ጽባሕ ሓደጋዮ” ኢሎም ዝበወዘዎ ሓይሊ፡ ዳግም ብኩለንተንኡ ክቋመሩሉ “መድሓኒ ነብሲ” ክገብሩዎ ዳምዳም ክብሉ፡ ከም ነፋሒቶ ሕብሮም ክቕይሩ ዘየጸግሞም ሰብ ድርብ-ዕያር እዮም፡፡ ነዚ ኣባሃህላናዚ ዘህጥር፡ ሓደ ንመንነትዚ ስርዓት ካብ ዝገልጽ ርጠብ ኣብነት ክንጠቕስ፡-

ኣብ ድሮ ሓርነት፡ ናብ መሳርዕ ህግ ዝተጸንበሩ መንእሰያት ኤርትራ፡ ንሓይሊ ሰው-ራ ብምትርፍ፡ ዘይተርፍ ሓመድ-ደብ ፋሽስታዊ ስርዓት ደርግ ኣብ ምቕልጣፍ ታሪኻዊ ግቡኦም ፈጸሞም እዮም፡፡ እዚ ሓድሽ ሓይሊዚ ብዕድመ ንኡሱ፡ ዝበዝሐ ክፋሉ ከኣ ካብ ከተማታት ኤርትራ ዝውሓዙን ምስ ትምህርቲ ሌላ ዝነበሮን ብምጃኑ፡ ምስቲ ሓድሽ መድረኽ፡ ዘመናዊ ሰራዊት ኤርትራ ንምህናጽ ብኩሉ መልክዓቱ መበገሲ ክኸውን ዝኸእሎ ጸብለል ዝብል ብልጫታት ዝነበሮ ሓይሊዮ፡፡ ንፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ግን፡ እዚ ሓይሊዚ ብቅዳ እቲ ውድብ ዝተሃንጸሉ ምእዙዝነት ዘይተገርሐ፡ ንኢሳይያሳዊ ፋሽስታዊ ኣምልኽ ብቐሊሉ ዘይርዕም ሓይሊ ስለዝነበረ፡ ገና ብጊሓቱ ምልኪ ሓደ ሰብኣይ ኣብ ፈተና ክወድቕ ምጅማሩ ኣተንቢሁሎምዮ፡፡ ስለዚ ድማ ምስ ኩሉ ብልጫታቱ፡ ካብ ሰራዊት ክፋኖ ተወሲኑሉ፡፡ እዚኦም “ናይ ወጋሕታዮም” ኢሉ ኣቆናጹቡ ካብ ሰራዊት ዝጸልጹሎ ሓይሊ፡ ብምስምስ “ዶብ” ዝወልዎ ኩናት፡ እቲ ሓፈጽታ-ሓዊ ናብ ፖለቲካዊ ስልጣን ኢሳይያስ እናቐረበ ኣብ ዝመጸሉ እዋን፡ “ሃገር ተወሪራ-ክትት” ክብል፡ ብሞት እቶም ዘቆናጸቦም መንእሰያት ኤርትራ ከላግጽ ተራእዮ፡፡ “መሲልካ እንታይ ኣምጺኻ?” ድዮም ዝብሉ ወለድና!! ፌስቲቫል ቦሎኛ “ናይ ጽባሕ ሓደጋዮ” ኢሉ ንታሪኻዊ ኣበርክቶኦ ከህስሱ፡ ከም ዘይረሃጸ፡ ዕምሪ ፖለቲካዊ ስልጣኑ ኣብ ሓደጋ ምስ ወደቐት፡ ትፋሉ ከልምጽ ተመሊሰዎ፡፡

ኣብዚ እምበኣር ክልዓል ዝግብኦ መሰረታዊ ሕቶ ኣሎ፡፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ድሕሪ 23 ዓመታት፡ ከምቲ “ብከቦሮ ተሓሲማሽ ብሕንቢጢጥ” ከም ዝብልዎ፡ መበል 40 ዓመት ፌስቲቫል ቦሎኛ ከብዕል ዝደረኸ ምኽንያት እንታዮ? ዝብል ሕቶ መልሲ ዘድልዮዮ፡፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ምስ ጠፈሽ፡ ዝበለዮ መዛግብ ክገናጽል ዝገበሮ ቀንዲ ምኽንያት፡ ካብ ፖለቲካዊ ማሕበረ-ቁጠባውን ዲፕሎማሲያውን ተደራራቢ ፍሽለታቱ ዝብገስ፡ ፖለቲካዊ ስልጣኑ እናተሸምረረ ምጽጵኡን ኣብ ዓሚቕ ቅልውላው ተሸሚሙ ብምህላው፡ መጻንሒ ዕድመ ስልጣኑ፡ ሓደሽቲ መጣልዒ ካርታ ንምምሃዝ ዝገለጸ ከም ዝኾነ ንምግማት ኣየጸግሞዮ፡፡ ኣብ ክሊዚ ግን ንምንታይ ንቦሎኛ ቀዳማይ ምርጫኡ ጌርዎ? ዝብልዮ ከዛርብ ዝኸእል፡፡

ከም መቐጻልታ ናይቲ ብብግዚኡ እናበረኸ ክመጽእ ዝጸንሐ፡ ሓያል ተቐውሞ ህዝብታት ኤርትራ ብሓፈሻ፡ መንእሰያት ከኣ ብፍላይ፡ ነቲ ስርዓት እናራሕርሑ ንሰደት ይውሕዙ ምህላም ጸሓይ ዝወቕዖ ሓቂዮ፡፡ ከም ናይዚ መቐጻልታ፡ ኣብ ዝሓለፈ ዓመት 365 ኤርትራውያን ሰደተኛታት ኣብ ላምፔዱዛ ብዘሰቕቑ ሓደጋ ጅምላዊ ህልቂት ከም ዘጋጠሞም ዝዝከርዮ፡፡ ኣብ ትሕቲ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ፡ መጻኢ ዕድል ህዝብን ሃገርን ናብ ዘተሓሳስብ ደረጃ ይዓርግ ናይ ምህላው ምልክታት ብምትንባህ፡ ድሕነት ህዝብን ሃገርን ህጽጽ ፍታሕ ዘድልዮ ሓባራዊ መድረኻዊ ኣጀንዳ ክኸውን ኣኸኢልዎዮ፡፡ ብርግጽ ከኣ እዚ መሪር ተረኽቦዚ ኣብ መላእ ህዝብታት ኤርትራ ዝፈጠሮ ዓሚቕ ጓህን ሓዘንን ብሓደ ገጽ፡ ኣብ ልዕሊ ኢሳይያስን ስርዓቱን መሪር ጽልኣት ዝወለደ ሕራህ ተደጉሉ ምህላው ከኣ ብካልእ ገጽ፡ ንፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ውሽጣዊ ስግኣት ከም ዝኾኖ ዘየጠራጥርዮ፡፡ ነዚ ውሽጣዊ ስግኣት ዘራጉድ ድማ፡ ነቲ ዘሰቕቑ ጅምላዊ ህልቂት

ብአካል ዝተገደበ ኣህጉራዊ ማሕበረሰብ ዓለም ብሓፈሻ፡ ህዝብን መንግስትን ጣልያን ከአ ብፍላይ፡ ዝሃብዎ ግብረ-መልሰ፡ ንመንነት ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ኣጉሊሁ ዘርአዩ ዕርቃኑ ዘውጸአዩ ኔሩ። ህዝብን መንግስትን ጣልያን ንህልቂት ላምፔዱዛ ንምዝካር፡ ሃገራዊ ናይ ሓዘን መዓልቲ ኣዊጀምሮም። ብጽእ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ዓለም ፍራንሲስኮ፡ ኣብቲ ቦታ ብምብጻሕ፡ ብአካል ዝተገደበዎ ጅምላዊ ህልቂት ኣመልኪቶም “ናይ ንብዓት መዓልቲ ዓለምኛ” ክብሉ ገሊጸዎም። ሕብረት ኣፍሪቃ ነዛ ዕለትዚኣ መዓልቲ ሓዘን ኣፍሪቃውያን ስደተኛታት ክትከውን ወሲኑዩ። ሕብረት ኣውሮጳ ብወገኑ፡ ነዚ ጉዳይ ግብእ ትኩረት ብምሃብ፡ ኣብ ልዕሊ ስደተኛታት ንዝበጸሕ ሓደጋ ንምንካይ ዘኸለሎ ፍሉይ ባጀትን ሓይሊ ዕማምን ኣዋፊሩዩ። ብተመሳሳሊ ኣብ ኩሉ ኩርናዓት ዓለም ዝርከቡ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ጠንቂ ህልቂት ላምፔዱዛ፡ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ምጅኑ ብምቅላዕ፡ ጽዑቕ ሰፋሕቲ ሰላማዊ ሰልፍታት ብምግባር ኮኒኖምዮም። ከም መቐጻጸታ ናይዚ ድማ፡ ኣርባዕተ ጳጳሳት ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን ኤርትራ፡ ብምኸንያት በዓል ትንሳኤ ኣመልኪቶም ኣብ ዝዘርግሎም ሃይማኖታዊ ኣስተምህሮ፡ ንህልው ኩነታት ኤርትራ ብዕምቕትን ስፍሓትን ብምግላጽ፡ “ሓውኻ ኣበይ ኣሎ? - ሃገርካ ኣበይ ኣላ?” ክብሉ ብግልጹ ተባዕ ኣባታውን ሓላፍነታውን ግደእም ብምፍጻም፡ ህዝቢ ንለውጢ ክተግህ ኣተሓሳሲቦምዮም። ብድምር እዚ ኣብ ሙሉእ መዋእል ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ እናተዋህለለ ዝመጸ፡ ፖለቲካዊ፣ ማሕበረ-ቁጠባውን ዲፕሎማሲያውን ፍሽለታት፡ ምስ ተረኽቦ ጅምላዊ ህልቂት ላምፔዱዛ ከም እሳተ-ጎመራ ክተፍእን ንህልውና ኢሳይያስን ስርዓቱን ክፈታተኖ ምስ ዝጀመረ፡ ነቲ ተጽዕኖታት ንምትህድቓእን መድሓኒት ነብሲ ንምድላይን ዓቕሊ ጽብታዊ ፈተነታት ምክያድ፡ ንፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ግድነታዊዩ ኔሩ። እዚ ጸዕሪ-ሞታዊ ፈተነ ከኣ፡ ኣብ ቅርጽ እታ ህልቂት ላምፔዱዛ ዝራኣየትን፡ ሓያል ውሽጣውን ግዳማውን ተጽዕኖታት ክትፈጥር ምኸንያት ዝኾነት ሃገር ጣልያን ኮይኑ ምርጫኣም። ስለዚ ድማ፡ ንዝኣረገ መዛግብም ገንጺሎም፡ ነታ “ናይ ጽባሕ ሓደጋ” ብምባል 323 ዓመታት ዝጠለምዎ ፊስቲቫል ቦሎኛ ብምሕራይ፡ ነቲ ወርቃዊ ሓርበኛዊ ሃገራዊ ታሪኻ፡ ከራኽቦም ኣንቂዶም።

ብርግጽ ታሪኽ ቦሎኛ፡ ኣብ ክለ ፍትሓዊ ነጻነታዊ ሕቶ ሰውራና ዝተጠምረ፡ ናይ ውጽዓት ሰውራ ዝወለደ ታሪኽ ጽንዓትን ተወፋይነትን ህዝብታት ኤርትራ ብምጅኑ፡ ዝኾነ ይኹን መንደልሓዊ ናብ ረብሕኡ ዘሸርፎ ታሪኽ ኣይኮነን። ፊስቲቫል ቦሎኛ ሓደ ካብቲ ብከቢድ ዋጋ መስዋእትን ቃልስን ዝተነድቀ መስተንክራዊ ታሪኽ ህዝብታት ኤርትራ ብምጅኑ፡ ዘይድፈር ዘልኣሎምዎ ርስቲ ህዝብታትናዮ። ነዚ ታሪኻዊ ዘውዲዚ ክደፍሩ ዝደናደኑ ሓይልታት ከአ ውርደትዮ ዓስቦም። ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ ነዊሕ ዝላህሃሉ፣ ብገደላን ዳንኬራን ክነግሱሉ ዝተመነዮ፣ ነቲ ግናይ ምስሉ ከጸባብቐሉ፣ ብሕልና-ኣልቦ ቲፎዞታቱ ተዓጂቡ ንምዕራባውያን ክንደተሎም ዝሓለፈ፣ ናይ ቀትራ-ሕልሚ ኮይኑ ተሪፉ። ርእሰ-ፋሽስቲ ኢሳይያስን ሰዓብቱን፡ ብህይወቶም እናሃለዉ፡ ሬሳ ፋሽስታዊ ስርዓቶም ዝተፋነወሉ ክሳብ ዝመስል፡ ብጽምዎ ዝተበልዐ፡ ከም ፊስቲቫል ዝምዕረገ ዘይኮነሱ፡ ተስካር ዝካየደሉ ዳስዮ መሰሉ።

ብአንጻሩ ቦሎኛ ከም ታሪኻ፡ ኣብ ማሕላእ ጸኒዓ፡ ምስ ፍትሓዊ ሕቶ ህዝብታት ኤርትራ ብምውጋን፡ ካብ ሙሉእ ዓለም ንዝተኣኻኻቡ ውጽዓት ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ንዝካየድዎ ዕዉት ሰላማዊ ሰልፍን ርትዓዊ ድምጻምን ልዕሊ ተስካር ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ኣጉሊሓ ኣቓሊሓቶ። ቦሎኛ፡ ነቶም ኣብ ቅድሚ ግናይ ብጅምላ ዝሃለቁ ግዳያት ላምፔዱዛ ብምዝካር፡ ንቡር ቀብርን ሓዘንን ከይረኽቡ ዝሓንገደ፡ ቁስሊ ስድራ-ቤታቶም ብግራጭ እናጎደኡ፡ ብቃንዛታቶም ዝፍሳሕ ደመኛ ጸላኢኣም፡ ብውርደት ኣጎልቢባ ሕነ ፈዲያትሎም። ዛንታ ውዕሎ ንግደት ቦሎኛ ግን፡ እዚ ጥራይ ኣይነበረን። ኣብ ዝዓመረ ንይላ ህሩግ ኢሎም ኣብ-ጓይላ ክኾኑ ንዝደለዩ፡ ኣብ ዝባን ሰውራ ውጽዓት ተወጢሖም ክብርኹ ንዝመጣጣሩ ድንክታትውን፡ “ኣይፋልኩምን! መሳሰዪ ውልቃዊ ጥሙሓትኩም ኣይኸውንን!” ብምባል፡ ገኒሓቶምያ። እዚ ተግሳጽዚ፡ ተራ ተረኽቦ ዘይኮነስ ክመሃረሉ ንዝደለዩ፡ ዓብይ ቁም-ነገር ዝሓዘለ መለበሚዮ። በዚ መንጽር፡ ንግደት ቦሎኛ፡ ብኹሉ መለክዒታቱ ድምጺ ውጽዓት ልዕልነቱ ዘረጋገጸሉ፡ ታሪኻዊ ክብርታት ፊስቲቫል ቦሎኛ ትንሳኤኡ ዘረጋገጸሉ ህዝባዊ ዓወትዮ። ኣብዚ መድረኽዚ፡ ካብ ዝተፈለዩ ሃገራት ብወለንትኣም ናብ ከተማ ቦሎኛ ተኣኻኽቦም፡ ተሪር ተቓውኣም ዘሰምዑን ንፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ዝበድሁን ውፋያት ደለይቲ ፍትሕን ዲሞክራሲያዊ ለውጥን ብሓፈሻ፡ መንእሰያት ኤርትራ ከአ ብፍላይ፡ ኣብዚ ታሪኻዊ መድረኽዚ ንውጽዓት ብምውካል ዘርኣይዎ ትብዓትን ዝኸፈልዎ ዋጋን ዝዳረግ ልዑል ኣክብሮትና ክንገልጸሎም ንፈቱ።

ንምጥቕላል ዝኣክል፡ ውድብና ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ(ሰደግኤ) ድሕነት ህዝብን ሃገርን ብዘተኣምምን ንምውሓስ፡ እቲ እንኮ ፍታሕ፡ ኣንጻር ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ ብዝካየድ ደሞክራሲያዊ ቃልሲ፡ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ንምትካል ምስ ንበቅዕ ጥራሕ ምጅኑ ብጽንዓት ይኣምን። ምእንቲዚ ከኣ፡ ዝተወደበ ንቅሕን ሰፊሕን ተሳትፎ ህዝብታትና ብሓፈሻ፡ መንእሰያት ኤርትራ ከአ ብፍላይ ንምርግጋጽ፡ ብጽንዓት ክቃለስ ምጅኑ በዚ ኣጋጣሚ ይገልጽ። ንዝተጀመረ ኣወንታዊ ምልክታት ትንሳኤ ታሪኻዊ ሓደግታት ፊስቲቫል ቦሎኛ ብምዕቃብ፡ ከምቲ ሕሉፍ፡ ቦሎኛ፡ መድረኽ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ህዝብታት ኤርትራ ኮይና ክትቅጽል ኣብ ዝካየድ ጸዕርታት፡ ውድብና ሰደግኤ ዝከኣሎ ኩሉ ክገብር ድልውዮ።

ዓሃዞዎ ደብዳቤታች

ካብ ዝሓለፈ ድኽመትና ንመሃር፡-

ዘይጋገ የሎን፤ ካብ ጌግኡ ዝመሃር ግን ለባም ዝብል ኣበሃህላ፡ ናይ ሎሚ መልእኽተይ ቀንዲ ቁምነገር እዩ። ኣብ ተሞኩሮ ሰውራና፡ ዝተፈለለዩ ድኽመታት እናፈጸምና ከምዝመጸና ዘካትዕ ኣይኮነን እብል። እቲ ዘገድሱ፡ ክሳብ ክንደይ ካብ ሕሊፋት ድኽመታትና እናተማሃርና መጸና ዝብል እዩ። ካብ ሓፊሻዊ ኣበሃህል ወጺኦ፡ ኣብ ሓደ እዋናዊ ጉዳይ ከተኩር እመርጽ። ኣብ ኩነታት ቅድመ ምድላው 2ይ ሃገራዊ ጉባኤ ኤሃባደለ ኣመልኪተ ሓደ ሓደ ነገራት ክብል።

ብውሳኔ ቀዳማይ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ መሰረት፡ 2ይ ሃገራዊ ጉባኤ፡ ኣብ ክልተ ዓመት ክጋባእ ነበሮ። እንተኾነ ግን፡ እነሆ ብዘይ ርዳኤ ምኽንያት ሳልሳይ ዓመት ሓሊፉ። ኣብ መወዳእታ ሰሙን ወርሒ ሐምሌ 2013 ዝኾመት ኣሰናዳዊት ሽማግሌ፡ እንታይ ትገብር ከምዘላ ንጹር ሓበሬታ የሎን። ኣብ ሞንጎ ክልተ ጉባኤታት ዝለዓለ ስልጣን ዘለዎ ሃገራዊ ባይቶ ድማ፡ ድሕሪቲ ኣብ መጀመርታ ወርሒ ታሕሳስ 2012 ዘሰላሰሎ 2ይ ስሩዕ ኣኼባ፡ ሓላፍነቱ ክዓምም ኣይንዕዘብን። ናይ ብሓቂ ንምዝራብ ሕጋዊ መሰላቱ ብመሪሕነት ባይቶን ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈትን ይጋሃስ ክይህሉ ዘሰክፍ እዩ። ብሰንኪ ቅዋም ኣልቦን ሕጊ ዘይቅይዶን ገባቲ ስርዓት ኢሳይያስ፡ ሃገርና ናብ ምድራዊት ሲኦል ትቕየር ኣላ ኢልና እናተቐዘምና፡ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ንቃለስ ኣሎና ዝብሉ ላዕለዎት ሓለፍቲ ጽላል፡ ንሕግታት ኣብ ምኽባር፡ ብተደጋጋሚ ክጽገሙ እንክትርኢ ኣዘዩ የተሓሳስብ። ንሕጊ ምእዙዝ ምጃንን ብኡ ተዝእኣካ ምምራሕን ሎሚ ዘይተለመደ ደኣ፡ መኣስ እዩ ክልመድ ዝብል ዘተሓሳስብ ጉዳይ እዩ።

ናብ ቀንዲ ጉዳይ ክምለስ። ብሃገራዊ ኮምሽን ዝተዳለወ ቀዳማይ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፡ ኣብ ቅድመ ምድላው መሰረታዊ ጉድለታት ስለዝነበሩዎ፡ ከመይ ከም ዝተኻየደ ኩሉ ኣብኡ ዝወግለ ይፈልጦ። ሎሚ እሞ ኸኣ፡ ላዕለዎት መራሕቲ ውድባትና፡ ብዛዕባቲ መስርሕ፡ ዓው ኢሎም ክናዘዙ ንሰምዕ ኣሎና። ብሕሉፍ ድኽመታትካ ምንዛዝ ሕማቕ ኣይኮነን። እኳ ደኣስ ናብ ቅኑዕ መፍትሒ ምቕራብ እዩ።

ኣብ ሃዋሳ፡ ቀንዲ ናይ ጉባኤ ኣርእስታት ዝነበሩ እኹል ጊዜ ስኢኖም፡ ኣብ ሕቶ ስልጣን ጥራሕ ኣትኩሩ ብዘይ-ምትዕጋብ ከምዝተዛዘመ ካብ ማንም ዝተሰወረ ኣይኮነን። ህዝብታትና ካብ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ ዝነበሮም ትጽቢት ኣይረኽቡን። ኮታሱ፡ ጉባኤ ሃዋሳ "ሳግላ ብላዕ ኣይትቕላዕ" ኮይኑ ከምዝወጸ፡ ውዲሉ ሓዲሩ ንኹሉ ጋህዲ ኮይኑ እዩ። ብርግጽ፡ ኣብ ጉባኤ ተኣኪብካ ቀንኻ፡ ፋሕፋሕ ኢልካ ካብ ምውጻእ፡ ኣዕርዩ ከምዝሓይሽ ግን ማንም ኣይክሕዶን። እነሆኳ ዝሓለፈ ሓሊፉ፡ ሎሚ ድማ፡ ብዛዕባ ቅድመ ምድላው 2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ ክንዛረብ በቂዕና። ጉባኤ ሃዋሳ ፈሺሉ እንተንኸውን፡ ብዛዕባ 2ይ ሃገራዊ ጉባኤ ኣበይዶ ምተላዓለ ነይሩ እዩ? ኣይምተላዓለን። ኣጀንዳና ካልእ ምኹን ነይሩ። ስለዚ ድማ፡ 1ይ-ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፡ ምስ ሕጽረታቱ፡ ኩሎም መሻርኹቲ ኣብ ሓደ ሃገራዊ ጽላል ተጠሚሮም ምውጻእም ብኣወንታ ክንርእዮ ዘሎና ውጽኢት ሓባራዊ ቃልሲ እዩ። እንተኾነ ግን፡ ሎሚ ብዛዕባ 2ይ ሃገራዊ ጉባኤ ኣልዒልና ክንመክር እንከሎና፡ ምልስ ኢልና ተሞኩሮ ቀዳማይ ጉባኤ ሃዋሳ ብዕምቆት ክንግምግሞ ከምዘሎና ክንዝንግዕ የብልናን እብል። ተሞኩሮ ቀዳማይ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ ክንደግም ስለዘይብልና።

ብቐዳምነት ክነልዕሎ ዘሎና መሰረታዊ ሕቶ፡ ሰለስተ መሻርኹቲ ወገናት (ፖሎቲካዊ ውድባት፣ ሲቪክ ማሕበራትን ነጻ ወከልቲ ህዝብን) ናብ ጉባኤ ሃዋሳ ክብገሱ እንከሎዉ፡ ከወውቱዎ ዝሓሰቡ ዕላማ እንታይ ነይሩ? መንግስቲ ኣብ ስደት ንምቕም ዶ? ወይስ ህዝብን ሃገርን ምድሓን ቀዳማይ ዕላምኡ ዝኾነ ጸረ ህግደፍ ሰፊሕ ናይ ቃልሲ ጽላል ንምህናጽ እዩ ዝነበረ? ኣብዚ መዳይዚ ኩሎም ተጋባእቲ፡ ተመሳሳሊ መልሲ ከምዘይነበሮም ንምግንዛብ ዘጸግም ኣይኮነን። ደጊምና ክንፍትሾ ዘሎና መሰረታዊ ሕቶ እዩ እብል። ብናተይ እምነት፡ ቀዳማይ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፡ መንግስቲ ኣብ ስደት ናይ ምቕም ዕምም ክሸከም ኣይክእልን፤ ኣይግበኣንውን፤ ቀንድን ብሕታውን ዕላምኡ ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ብምውጋድ፡ ህዝብን ሃገርን ካብ ሓደጋ ብርስት ብምድሓን፡ ንኩሎም ፖሎቲካዊ ሓይልታት ዝሓቁፍ መሰጋገሪ መሰጋገሪ መንግስቲ ዝኾመሉ ጥጡሕ ኩነታት ምፍጣር ጥራሕ እዩ።

ካልእ ክልሎች ዘሎና መሰረታዊ ሕቶ፣ አብ ቀዳማይ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፣ ብዙህ ሐባራዊ ፖሎቲካዊ ገምጋም፣ ናይ ሐባር ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን ብብቕዓት አጽዲቕካ ምውጻእ ይከኣል ዶ ነይሩ ዝብል ሕቶ እዩ? ሓጺር መልሰይ፡ ኣይከኣልን ዝብል እዩ። ብርግጽ ዝተለመደ ነገር ምድጋም ይከኣል ይኸውን። ንሱውን ተገይሩ እዩ። እንተኾነ ግን፡ አብ 1ይ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፣ ናይ ሐባር ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን አጽዲቕና ወጺኦ ክንብል ኣይንኸእልን። ቀልቢ መብዛሕትኡ ጉባኤተኛ፣ መን ስልጣን ዓብለለ፡ መንከ ዝለዓለ ስልጣን ፈጻሚትን መሪሕነት ባይቶን ሓዘ አብ ዝብል ብቕንዱ ዘትኮረ ምንባሩ ዘይከሓድ እዩ። ብኸምዚ ኣገባብ ዝቐመ ሃገራዊ ባይቶን ፈጻሚትን፡ ከመይ ገይሩ ፖሎቲካዊ ውሳኔታትን ዕማማትን ሃገራዊ ጉባኤ ብብቕዓት ከፈጽሞ ኢልካ ክሕሰብ። ዝከኣል ኣይነበረን፤ ኣይኮነን ድማ። ስለዝኾነውን፡ ናብ ሃገራዊ ጉባኤ ቅድሚ ምእታው፡ ንድፊ ፖሎቲካዊ ገምጋም ተዳልዮ ሰፊሕ ሐባራዊ ምይይጥን ምትዕግጋብን ክብጸሓሉ የድሊ። እቲ ዝንደፍ ፖሎቲካዊ ቻርተር፡ አብ ሐባራዊ ፖሎቲካዊ ገምጋም ክስረት ይግበእ፤ ንድፊ ሕገ ሕገ ህንጻ ድማ፡ ናይ ብሓቂ ንክውንነትና ዝገልጽ፡ ብቐዕ ናይ ቃልሲ መሳርሒ ኮይኑ ዓቕምታትና ብቐዳምነት ኣንጻር ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ክኸቕንዕ ዝገብር፡ ንኹሎም ውሽጣውን ግዳማውን ተጸብኢታት ንምምካት ዘብቅዓና ክኸውን ይግባእ። እቲ ዝቐውም ሐባራዊ መሪሕነት፣ ብቕዓት፣ ተዋጽኦን ተወፋይነትን ዘለዎም ኣባላት ሓቕፋ ክቐውም ይህልዎ እብል። ሐባራዊ መሪሕነት፡ ንፖሎቲካዊ ቻርተር፣ ሕገ ህንጻን ፖሎቲካዊ ውሳኔታትን ጉባኤ ምእዙዝ ኮይኑ ክመርሕ ይግባእ እብል።

ካልእ ክልሎች ዝግባእ መሰረታዊ ሕቶ፣ አብ ጭቡጥ ኣከዋውናና፡ ሃገራዊ ጉባኤና ናይ ሰለስተ መሻርኽቲ ዝኾኑ ኣካላት ግለት፡ ናይ ፖሎቲካዊ ውድባት፣ ሲቪክ ማሕበራትን ነጻ ወከልቲ ህዝብን ዝለዓለ መድረኽ እዩ። ዕላማ ሃገራዊ ጉባኤ ድማ፡ ነዞም ሰለስተ መሻርኽቲ ኣካላት፡ ዓቕምታቶም ኣወሃሂዱ፡ ቀንዲ ቱኸረቶም ኣንጻር ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ክኸቕንዑ ዝገብር፡ ሰፊሕ ሃገራዊ ጽላል ንምቕም እዩ። ከም ዝፍለጥ፡ አብ ሰውራዊ ጉዕዞ፡ እዞም ሰለስተ መሻርኽቲ ኣካላት፡ ነናይ ባዕላቶም ዕማማት ዝተሸከሙ እብል።

1. ፖሎቲካዊ ውድብ- ዲሞክራሲያዊ ቃልስና፡ ብቕንዕ ስትራቴጅን ስልትን ብምምራሕ፡ ቅድመ ግንባር ኮይኖም ዝቐለሱ ኣባላት ዝሓቕፉ፡ ዝበልሐ ናይ ቃልሲ መሳርሒ እዩ።
2. ሲቪክ ማሕበራት- ሓፊሻዊ ዓለም ለኻዊ ትርጉሙ፡ ከም ቅቡል ወሲድና፡ አብ ክውንነት ሃገርና ግን፡ አብ ልዕሊ መንግስቲ ህግደፍ ቀጥታዊ ተጽዕኖ ብምዕራፍ ዘውሕሱም ናይ ህዝቢ ረብሓ የሎን። በዚ ኣንፈትዚ ምምሕዶሽ ዝቐበል ኣይኮነን ገባቲ መንግስቲ ህግደፍ። ስለዚ፡ ናይ ቀረባን ርሑቕን ተልእኾኡም ንምዕዋት፡ ብቐዳምነት ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ምእላይ ከምዘድሊ ሓቂ እዩ። ስለዝኾነውን ተልእኾኡም ብዘተሓማምን ከወውቱ ዝኸእሉ፡ ነቶም አብ ብልሒ ናይ ቃልሲ ኮይኖም ዝዋሰኡ ፖሎቲካዊ ውድባት፡ ሃናጺ ደገፋቶም ብምብርካት ኣቢሉ እዩ እብል።
3. ለውጢ ደላዪ ህዝቢ- ንፖሎቲካዊ ሓይልታት ፍልፍል ሰብኣዊ ዓቕሚ፣ ቁጠባዊ ትሕዝቶን ፖሎቲካውን ሞራላውን ዕጥቂ ዝቕርብ ወሳኒ ተራ ዓንዲ ሓቕ ሰውራና እዩ።

እምበኣርከስ፡ ዓወት ዲሞክራሲያዊ ቃልስና፡ ውጽኢት ውህደት እዞም መሻርኽቲ ሓይልታት እዩ። ሓደ ቡቲ ካልእ ክትካእ ዘይክእል ተራ ከምዘለዎ እግንዘብ። በዚ መንጽር፡ ሃገራዊ ባይቶ፡ ተራን ሓላፍነትን መሻርኽቲ ወገናት፡ ግቡእ ቦትኡም ብምሃብ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ኣብ ምምዘጋብ ኣወንታዊ ተርኣም ክጸወቱ ዘብቕዮም ኣቃውማ ድዩ ተኸቲሉ ዘሎ ዝብል ሕቶ መልሲ ዘድልዮ ይመስለኒ።

አብ መጠቓለሊ መልእኽተይ፡ ዝስዕብ ክብል እመርጽ። 2ይ ሃገራዊ ጉባኤና ብጽፋፍ ቅድመ ምድላው ኣወቐትና፡ ኩሎም መሻርኽቲ ወገናት፡ አብ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ዘለዎም ብጽሒት ብብቕዓት ክዓሙ ምእንቲ፡ ብግቡእ ክዳለዉ ይግባእ። እኹል ቅድመ-ምድላው ዘይተኻየደሎም ኣጀንዳታት ሒዝካ ናብ ጉባኤ ምእታው ኣብ ዘብጽሓና የብሉን። ስለዚ ካብ ዝሓለፈ ድኸመትና ተማሂርና፡ 2ይ ሃገራዊ ጉባኤና ንምዕዋት፡ ጽፋፍ ቅድመ ምድላው ነካይድ እብል።

ወዲ ቀሺ
ካብ መዓስከር ሽመልባ

የክፍል መስመርን አፋሽን ልክ ዝና
ገዳገዳ መደረግን ገምገማ ለገመገማ አይደለም